परिशिष्टम् २

धातुरूपाणि

0772CH15

लकाराः (क्रियापदानां रूपाणि)

सामान्यतः संस्कृतभाषायाम् २००० धातवः सन्ति। तेभ्यः 'तिङ्' प्रत्ययान् योजयामः चेत् ते एव तिङन्ताः भवन्ति। तिङ्-प्रत्ययाः येषाम् अन्ते सन्ति ते तिङन्ताः। अथवा लकाराः इति वक्तुं शक्नुमः।

धातवः त्रिप्रकारकाः भवन्ति –

१. परस्मैपदि-धातवः **२. आत्मनेपदि-धातवः** **३. उभयपदि-धातवः**

परस्मैपदि-धातूनां लट्-लकारस्य रूपाणि (वर्तमानकालः)

लट्-लकारः (वर्तमानकालः)

'पठ्'-धातुः

पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	पठति	पठतः	पठन्ति	प्रथमपुरुषः	बालः पठति	बालौ पठतः	बालाः पठन्ति
मध्यमपुरुषः	पठसि	पठथः	पठथ	मध्यमपुरुषः	त्वं पठसि	युवां पठथः	यूयं पठथ
उत्तमपुरुषः	पठामि	पठावः	पठामः	उत्तमपुरुषः	अहं पठामि	आवां पठावः	वयं पठामः

एवम् – लिख्, खाद्, वद्, मिल्, हस्, चल्, त्यज्, स्मृ (स्मर्), पा (पिब्), क्रीड्, नी (नय्), प्रछ् (पृच्छ्), भू (भव्), दृश् (पश्य्) गम् (गच्छ्) इत्यादयः

विशेष-धातवः

'अस्'-धातुः

पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	अस्ति	स्तः	सन्ति
मध्यमपुरुषः	असि	स्थः	स्थ
उत्तमपुरुषः	अस्मि	स्वः	स्मः

'कृ'-धातुः

पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति
मध्यमपुरुषः	करोषि	कुरुथः	कुरुथ
उत्तमपुरुषः	करोमि	कुर्वः	कुर्मः

'श्रु'-धातुः

पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	शृणोति	शृणुतः	शृण्वन्ति
मध्यमपुरुषः	शृणोषि	शृणुथः	शृणुथ
उत्तमपुरुषः	शृणोमि	शृण्वः/शृणुवः	शृण्मः/शृणुमः

'दा'-धातुः

पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	ददाति	दत्तः	ददति
मध्यमपुरुषः	ददासि	दत्थः	दत्थ
उत्तमपुरुषः	ददामि	दद्वः	दद्मः

© NCERT not to be republished

'ज्ञा'-धातुः				'क्री'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	जानाति	जानीतः	जानन्ति	प्रथमपुरुषः	क्रीणाति	क्रीणीतः	क्रीणन्ति
मध्यमपुरुषः	जानासि	जानीथः	जानीथ	मध्यमपुरुषः	क्रीणासि	क्रीणीथः	क्रीणीथ
उत्तमपुरुषः	जानामि	जानीवः	जानीमः	उत्तमपुरुषः	क्रीणामि	क्रीणीवः	क्रीणीमः

आत्मनेपदिधातूनां लट्-लकारस्य रूपाणि (वर्तमानकालः)

लट्-लकारः (वर्तमानकालः)

'भाष्'-धातुः							
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	भाषते	भाषेते	भाषन्ते	प्रथमपुरुषः	सः भाषते	तौ भाषेते	ते भाषन्ते
मध्यमपुरुषः	भाषसे	भाषेथे	भाषध्वे	मध्यमपुरुषः	त्वं भाषसे	युवां भाषेथे	यूयं भाषध्वे
उत्तमपुरुषः	भाषे	भाषावहे	भाषामहे	उत्तमपुरुषः	अहं भाषे	आवां भाषावहे	वयं भाषामहे
एवम् – स्पर्ध्, यत्, वृध् (वर्ध्), कूर्द्, कम्प्, राज् इत्यादयः							

परस्मैपदि-धातूनां लृट्-लकारस्य रूपाणि (भविष्यत्कालः)

लृट्-लकारः (भविष्यत्कालः)

'पठ्'-धातुः				'लिख्'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	पठिष्यति	पठिष्यतः	पठिष्यन्ति	प्रथमपुरुषः	लेखिष्यति	लेखिष्यतः	लेखिष्यन्ति
मध्यमपुरुषः	पठिष्यसि	पठिष्यथः	पठिष्यथ	मध्यमपुरुषः	लेखिष्यसि	लेखिष्यथः	लेखिष्यथ
उत्तमपुरुषः	पठिष्यामि	पठिष्यावः	पठिष्यामः	उत्तमपुरुषः	लेखिष्यामि	लेखिष्यावः	लेखिष्यामः
एवम् – खाद्, वद्, मिल्, हस्, चल्, त्यज्, स्मृ (स्मर्), पा (पिब्), क्रीड्, नी (नय्), प्रछ् (पृच्छ्), भू (भव्), दृश् (पश्य्) गम् (गच्छ्), इत्यादयः							

विशेष-धातवः							
'अस्'-धातुः (भू इति आदेशः भवति)				'कृ'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	भविष्यति	भविष्यतः	भविष्यन्ति	प्रथमपुरुषः	करिष्यति	करिष्यतः	करिष्यन्ति
मध्यमपुरुषः	भविष्यसि	भविष्यथः	भविष्यथ	मध्यमपुरुषः	करिष्यसि	करिष्यथः	करिष्यथ
उत्तमपुरुषः	भविष्यामि	भविष्यावः	भविष्यामः	उत्तमपुरुषः	करिष्यामि	करिष्यावः	करिष्यामः
एवम् – अन्यानि अपि श्रु - श्रोष्यति, दा - दास्यति, ज्ञा - ज्ञास्यति, क्रीञ् - क्रेष्यति इत्यादयः							

© NCERT not to be republished

आत्मनेपदिधातूनां लृट्-लकारस्य रूपाणि (भविष्यत्कालः)

लट्-लकारः (वर्तमानकालः)

‘भाष्’-धातुः				‘यत्’-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	भाषिष्यते	भाषिष्येते	भाषिष्यन्ते	प्रथमपुरुषः	यतिष्यते	यतिष्येते	यतिष्यन्ते
मध्यमपुरुषः	भाषिष्यसे	भाषिष्येथे	भाषिष्यध्वे	मध्यमपुरुषः	यतिष्यसे	यतिष्येथे	यतिष्यध्वे
उत्तमपुरुषः	भाषिष्ये	भाषिष्यावहे	भाषिष्यामहे	उत्तमपुरुषः	यतिष्ये	यतिष्यावहे	यतिष्यामहे
एवम् – स्पर्ध्, वृध् (वर्ध्), कूर्द्, कम्प्, राज् इत्यादयः							

परस्मैपदि-धातूनां लङ्-लकारस्य रूपाणि (भूतकालः)

भूतकालः (वर्तमानकालः)

‘पठ्’-धातुः				‘लिख्’-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	अपठत्	अपठताम्	अपठन्	प्रथमपुरुषः	अलिखत्	अलिखताम्	अलिखन्
मध्यमपुरुषः	अपठः	अपठतम्	अपठत	मध्यमपुरुषः	अलिखः	अलिखतम्	अलिखत
उत्तमपुरुषः	अपठम्	अपठाव	अपठाम	उत्तमपुरुषः	अलिखम्	अलिखाव	अलिखाम
एवम् – लिख्, खाद्, वद्, प्रछ् (पृच्छ्), मिल्, क्रीड्, हस्, चल्, त्यज्, स्मृ (स्मर्), पा (पिब्), नी (नय्), भू (भव्), दृश् (पश्य्) गम् (गच्छ्) इत्यादयः							

विशेष-धातवः							
‘अस्’-धातुः				‘कृ’-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	आसीत्	आस्ताम्	आसन्	प्रथमपुरुषः	अकरोत्	अकुरुताम्	अकुर्वन्
मध्यमपुरुषः	आसीः	आस्तम्	आस्त	मध्यमपुरुषः	अकरोः	अकुरुतम्	अकुरुत
उत्तमपुरुषः	आसम्	आस्व	आस्म	उत्तमपुरुषः	अकरवम्	अकुर्व	अकुर्म

‘श्रु’-धातुः				‘दा’-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	अश्रृणोत्	अश्रृणुताम्	अश्रृण्वन्	प्रथमपुरुषः	अददात्	अदत्ताम्	अददुः
मध्यमपुरुषः	अश्रृणोः	अश्रृणुतम्	अश्रृणुत	मध्यमपुरुषः	अददाः	अदत्तम्	अदत्त
उत्तमपुरुषः	अश्रृणुवम्	अश्रृणुव	अश्रृणुम	उत्तमपुरुषः	अददाम्	अदद्व	अदद्म

© NCERT not to be republished

'ज्ञा'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	अजानात्	अजानीताम्	अजानन्
मध्यमपुरुषः	अजानाः	अजानीतम्	अजानीत
उत्तमपुरुषः	अजानाम्	अजानीव	अजानीम

'क्री'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	अक्रीणात्	अक्रीणीताम्	अक्रीणन्
मध्यमपुरुषः	अक्रीणाः	अक्रीणीतम्	अक्रीणीत
उत्तमपुरुषः	अक्रीणाम्	अक्रीणीव	अक्रीणीम

परस्मैपदि-धातूनां लोट्-लकारस्य रूपाणि

(आज्ञार्थे, प्रार्थनार्थे, विध्यर्थे, निमन्त्रणार्थे, आमन्त्रणार्थे)

'पठ्'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	पठतु	पठताम्	पठन्तु
मध्यमपुरुषः	पठ	पठतम्	पठत
उत्तमपुरुषः	पठानि	पठाव	पठाम

'लिख्'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	लिखतु	लिखताम्	लिखन्तु
मध्यमपुरुषः	लिख	लिखतम्	लिखत
उत्तमपुरुषः	लिखानि	लिखाव	लिखाम

एवम् – लिख्, खाद्, वद्, प्रछ् (पृच्छ्), मिल्, क्रीड्, हस्, चल्, त्यज्, स्मृ (स्मर्), पा (पिब्), नी (नय्), भू (भव्), दृश् (पश्य्) गम् (गच्छ्) इत्यादयः

विशेष-धातवः

'अस्'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	अस्तु	स्ताम्	सन्तु
मध्यमपुरुषः	एधि	स्तम्	स्त
उत्तमपुरुषः	असानि	असाव	असाम

'कृ'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	करोतु	कुरुताम्	कुर्वन्तु
मध्यमपुरुषः	कुरु	कुरुतम्	कुरुत
उत्तमपुरुषः	करवाणि	करवाव	करवाम

'श्रु'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	शृणोतु	शृणुताम्	शृण्वन्तु
मध्यमपुरुषः	शृणु	शृणुतम्	शृणुत
उत्तमपुरुषः	शृणवानि	शृणवाव	शृणवाम

'दा'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	ददातु	दत्ताम्	ददतु
मध्यमपुरुषः	देहि	दत्तम्	दत्त
उत्तमपुरुषः	ददानि	ददाव	ददाम

© NCERT not to be republished

'ज्ञा'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	जानातु	जानीताम्	जानन्तु
मध्यमपुरुषः	जानीहि	जानीतम्	जानीत
उत्तमपुरुषः	जानानि	जानाव	जानाम

'क्री'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	क्रीणातु	क्रीणीताम्	क्रीणन्तु
मध्यमपुरुषः	क्रीणीहि	क्रीणीतम्	क्रीणीत
उत्तमपुरुषः	क्रीणानि	क्रीणाव	क्रीणाम

परस्मैपदि-धातूनां विधिलिङ्-लकारस्य रूपाणि
(आज्ञार्थे, प्रार्थनार्थे, विध्यर्थे, निमन्त्रणार्थे, आमन्त्रणार्थे)

'पठ्'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	पठेत्	पठेताम्	पठेयुः
मध्यमपुरुषः	पठेः	पठेतम्	पठेत
उत्तमपुरुषः	पठेयम्	पठेव	पठेम

'लिख्'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	लिखेत्	लिखेताम्	लिखेयुः
मध्यमपुरुषः	लिखेः	लिखेतम्	लिखेत
उत्तमपुरुषः	लिखेयम्	लिखेव	लिखेम

एवम् – खाद्, वद्, प्रछ् (पृच्छ्), मिल्, क्रीड्, हस्, चल्, त्यज्, स्मृ (स्मर्), पा (पिब्),
नी (नय्),भू (भव्), दृश् (पश्य्) गम् (गच्छ्) इत्यादयः

विशेष-धातवः

'अस्'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	स्यात्	स्याताम्	स्युः
मध्यमपुरुषः	स्याः	स्यातम्	स्यात
उत्तमपुरुषः	स्याम्	स्याव	स्याम

'कृ'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	कुर्यात्	कुर्याताम्	कुर्युः
मध्यमपुरुषः	कुर्याः	कुर्यातम्	कुर्यात
उत्तमपुरुषः	कुर्याम्	कुर्याव	कुर्याम

'श्रु'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	शृणुयात्	शृणुयाताम्	शृणुयुः
मध्यमपुरुषः	शृणुयाः	शृणुयातम्	शृणुयात
उत्तमपुरुषः	शृणुयाम्	शृणुयाव	शृणुयाम

'दा'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	दद्यात्	दद्याताम्	दद्युः
मध्यमपुरुषः	दद्याः	दद्यातम्	दद्यात
उत्तमपुरुषः	दद्याम्	दद्याव	दद्याम

© NCERT not to be republished

'ज्ञा'-धातुः				'क्री'-धातुः			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	जानीयात्	जानीयाताम्	जानीयुः	प्रथमपुरुषः	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयुः
मध्यमपुरुषः	जानीयाः	जानीयातम्	जानीयात	मध्यमपुरुषः	क्रीणीयाः	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
उत्तमपुरुषः	जानीयाम्	जानीयाव	जानीयाम	उत्तमपुरुषः	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम

अधिकं जानीमः (सन्धीनां सामान्यः परिचयः)

सन्धयः

उच्चारणसमये परस्परं वर्णानाम् अत्यन्तं सामीप्यं 'संहिता' भवति। यदा संहिता भवति तदा वर्णेषु परिवर्तनं भवति। एवं प्रकारेण यत्र संहिताद्वारा वर्णानां परिवर्तनं भवति तस्यैव 'सन्धिः' इति नाम। व्याकरणे प्रमुखतया त्रयः सन्धयः सन्ति। तेषां पुनः बहवः प्रभेदाः सन्ति। यथा –

सन्धिः- (१) स्वरसन्धिः (२) व्यञ्जनसन्धिः (हल्-सन्धिः) (३) विसर्गसन्धिः

स्वरसन्धयः (अच्-सन्धयः) – सप्त प्रकाराः

१. सवर्णदीर्घसन्धिः २. गुणसन्धिः ३. वृद्धिसन्धिः ४. यण्-सन्धिः

५. अयादिसन्धिः ६. पूर्वरूपसन्धिः ७. प्रकृतिभावसन्धिः

एतेषु स्वरसन्धिषु केषाञ्चन सन्धीनां सामान्यः परिचयः अत्र प्रदत्तः वर्तते।

१. सवर्णदीर्घ-सन्धिः – 'अ इ उ ऋ' एतेषां वर्णानाम् अनन्तरं यदि समानवर्णः भवति तर्हि तयोः द्वयोः वर्णयोः स्थाने एकः दीर्घः आदेशः भवति।

नियमः – (क) अ + अ = आ, (ख) अ + आ = आ, (ग) आ + अ = आ, (घ) आ + आ = आ

दीर्घस्य 'आ'वर्णादेशस्य उदाहरणानि पठन्तु।		दीर्घस्य 'ई'वर्णादेशस्य उदाहरणानि पठन्तु।	
तत्रापि = तत्र + अपि	(अ + अ = आ)	रवीन्द्र = रवि + इन्द्रः	(इ + इ = ई)
तथापि = तथा + अपि	(आ + अ = आ)	गौरीति = गौरी + इति	(ई + इ = ई)
दीर्घस्य 'ऊ'वर्णादेशस्य उदाहरणानि पठन्तु।		**दीर्घस्य 'ॠ'वर्णादेशस्य उदाहरणानि पठन्तु।**	
गुरूपदेशः = गुरु + उपदेशः	(उ + उ = ऊ)	मातॄणम् = मातृ + ऋणम्	(ऋ + ऋ = ॠ)
वधूपचारः= वधू + उपचारः	(ऊ + उ = ऊ)	भ्रातॄणम् = भ्रातृ + ऋणम्	(ऋ + ऋ = ॠ)

© NCERT not to be republished

२. गुण-सन्धिः – अ, आ वर्णयोः इ, ई परे 'ए'कारः आदेशः भवति। अ, आ वर्णयोः उ, ऊ परे 'ओ'कारः आदेशः भवति। तथैव अ, आ वर्णयोः ऋ/ ॠ परे 'अर्' आदेशः भवति। एषः एव "गुणसन्धिः" इति। "ए, ओ, अर्" एते गुणाक्षराणि भवन्ति।

नियमः – (1) अ/आ + इ/ई = ए, (2) अ/आ + उ/ऊ = ओ, (3) अ/आ + ऋ/ ॠ = अर्

अ, आ वर्णयोः इ, ई परे 'ए'कारस्य आदेशः।	
सुरेन्द्रः = सुर + इन्द्रः	(अ + इ = ए)
कथेति = कथा + इति	(आ + इ = ए)

अ, आ वर्णयोः उ, ऊ परे 'ओ'कारस्य आदेशः।	
परोपकारः = पर + उपकारः	(अ + उ = ओ)
महोत्सवः = महा + उत्सवः	(आ + उ = ओ)

अ, आ वर्णयोः ऋ, ॠ परे 'अर्'आदेशः।	
सप्तर्षिः = सप्त + ऋषिः	(अ + ऋ = अर्)
महर्षिः = महा + ऋषिः	(आ + ऋ = अर्)

एवं प्रकारेण गुणसन्धेः अन्यानि उदाहरणानि भवितुमर्हन्ति।

३. वृद्धि-सन्धिः – अ, आ वर्णयोः ए,ऐ परे 'ऐ'कारः आदेशः भवति। अ, आ वर्णयोः ओ, औ परे 'औ'कारः आदेशः भवति। तथैव अ, आ वर्णयोः अर्, आर् परे 'आर्' आदेशः भवति। एषः एव "वृद्धिसन्धिः" इति। "ऐ, औ, आर्" एते वृद्धि-अक्षराणि भवन्ति।

नियमः – (1) अ/आ + ए/ऐ = ऐ, (2) अ/आ + ओ/औ = औ, (3) अ/आ + अर्/आर् = आर्

अ, आ वर्णयोः ए/ऐ परे 'ऐ'कारस्य आदेशः।	
एकैकम् = एक + एकम्	(अ + ए = ऐ)
तथैव = तथा + एव	(आ + ए = ऐ)

अ, आ वर्णयोः ओ, औ परे 'औ'कारस्य आदेशः।	
परमौषधिः = परम + ओषधिः	(अ + ओ = औ)
मधुरौदनम् = मधुर + ओदनम्	(अ + ओ = औ)

४. यण्-सन्धिः – इ/ई, उ/ऊ, ऋ/ ॠ, ऌ वर्णानां असवर्णस्वरे परे क्रमशः तयोः स्थानयोः क्रमश) 'य्, व्, र्, ल्' आदेशाः भवन्ति। इ/ई वर्णयोः असवर्णस्वरे परे 'य'कारः आदेशः भवति। उ/ऊ वर्णयोः असवर्णस्वरे परे 'व'कारः आदेशः भवति। ऋ/ ॠ वर्णयोः असवर्णस्वरे परे 'र्'कारः आदेशः भवति। 'ऌ' वर्णात् असवर्णस्वरे परे 'ल्'कारः आदेशः भवति। एषः एव "यण्सन्धिः" इति। "य्, व्, र्, ल्" एते यण्-वर्णाः भवन्ति।

नियमः – (1) अ/आ + ए/ऐ = ऐ, (2) अ/आ + ओ/औ = औ, (3) अ/आ + अर्/आर् = आर्

इ/ई वर्णयोः असवर्णस्वरे परे 'य'कारस्य आदेशः।	
इत्यपि = इति + अपि	(इ + अ = य)
तान्येव = तानि + एव	(इ + ए = ये)

उ/ऊ वर्णयोः असवर्णस्वरे परे 'व'कारस्य आदेशः।	
मध्वरिः = मधु + अरिः	(उ + अ = व)
स्वागतम् = सु + आगतम्	(उ + आ = वा)

© NCERT not to be republished